

LIETUVOS RESPUBLIKOS AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL G. B. 2018 M. GRUODŽIO 17 D. SKUNDO

2019 m. gegužės 3 d. Nr. SP-8
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu ir išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2019 m. vasario 20 d. gautą pareiškėjo G. B. (toliau – pareiškėjas)¹ skundą dėl šmeižto ir studento niekinimo tikrovės neatitinkančiais faktais (toliau – skundas) bei pateiktą informaciją,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas skunde nurodė, kad, 2018 m. lapkričio 29 d. diskutuojant apie mokytojų streiką su Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos dėstytoju L. D. pastarojo „Facebook“ paskyroje, minėtas dėstytojas pareiškėją „užsipuolė viešoje erdvėje. Išvadino <...> silpnu studentu, amžinu skolininku, kuris mokėsi už mokesčių mokėtojų pinigus <...>“, išvadino „dar silpnesniu poetu“ ir „smulkiu tipeliu“.

Tarnybos duomenimis („Facebook“ paskyra tikrinta vasario mėn. pabaigoje), pareiškėjo pateiktų komentarų minėto dėstytojo „Facebook“ paskyroje nėra.

2019 m. kovo 27 d. Tarnyboje buvo gautas elektroninis laiškas, kuriame pareiškėjas pateikė papildomas aplinkybes, patvirtinančias pareiškėjo negalėjimą laiku ir tinkamai dalyvauti studijų procese.

Iš pareiškėjo Tarnybai pateiktos informacijos matyti, kad pareiškėjas su dėstytoju „Facebook“ paskyroje bendravo vienas kitą kritikuodami. Pareiškėjas, kaip pats nurodė susirašinėjime, buvo šokiruotas, kad dėstytojas palaiko mokytojų streiką, nes pareiškėjas dėl mokytojų streiko negalįs atlikti praktikos. Pareiškėjas išreiškė šią kritiką: „labai neetiška kurstyti ir

¹Kontrolieriaus sprendimo tekste „pareiškėjas“ apibendrintai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu.

palaikyti streikuojančius mokytojus mokesčių mokėtojų ir kai kurių studentų atžvilgiu. <...> Be to koks pavyzdys mokiniams – pakrikę badaujantys mokytojai, kurie neatlieka savo pareigos ir juos kurstantys „dėstytojai“. Jeigu tingite dirbti – tai atsistatydinkite ir neskatinkite anarchijos švietimo sistemoje.“ Dėstytojas, reaguodamas į minėtą pareiškėjo kritiką, pateikė atsakomąjį požiūrį: „silpnas buvote studentas, amžinas skolininkas, ir dar silpnesnis poetas.. O dar ir, pasirodo, smulkus tipelis, savo interesus keliantis aukščiau už pedagogų bendruomenės interesus.“ Pareiškėjas diskusiją „Facebook“ paskyroje tęsė: „dideliais kovotojais tai jūs būkit savo privačiam biznyje, o čia valstybinė įstaiga ir neįsijauskite į tautos vado rolę, nes traukiniai jau išvažiavo kaip matau. <...> Jūs sustabarėjęs savimyla“. Minėtas akademinės bendruomenės narys į pareiškėjo kritiką atsakė: „gal priminsite visiems, kiek metų studijuojate... labai jau nemėgote mokytis, beje už mokesčių mokėtojų pinigų... Silpnas, labai silpnas buvote studentas, ir tingus, kaip reta“.

Įvertinus pareiškėjo pateiktus duomenis, nustatyta, kad minėtas dėstytojas savo „Facebook“ paskyroje pateikė asmeninę nuomonę apie mokytojų streiką, nors jis socialinėje aplinkoje yra žinomas kaip akademinės bendruomenės narys; pareiškėjas, gindamas savo asmeninį interesą atlikti praktiką vienoje iš švietimo įstaigų, kritikavo minėto akademinės bendruomenės nario poziciją apie mokytojų streiką; minėtas dėstytojas atsiliepė į pareiškėjo kritiką asmenine kritika pareiškėjui.

Pažymėtina, kad Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos dėstytojas L. D. savo „Facebook“ paskyroje išreiškęs poziciją dėl mokytojų streiko, nesusijusia su akademinės veiklos vykdymu, nesinaudojo akademinės bendruomenės nariams laiduojama akademinė laisve. Kita vertus, pareiškėjas skundžia ne minėtos pozicijos turinio tinkamumą, bet minėto dėstytojo pareiškėjui skirtą atsakomąją kritiką, kurios turinyje minėtas dėstytojas pateikė informaciją, be kita ko, apie studento savybes.

Pastebėtina, kad pareiškėjas minėto dėstytojo kritiką įvardina šmeižtu ir niekinimu tikrovės neatitinkančiais faktais.

Atsižvelgiant į tai, kad kontrolieriui nėra priskirta kompetencija nagrinėti šmeižto atvejų, kontrolierius galimo žodžio laisvės principo pažeidimo teisiniu požiūriu nevertino.

Vertinant minėto dėstytojo teiginius akademinės etikos požiūriu, vadovaujamosi Vytauto Didžiojo universiteto akademinės etikos kodekse įtvirtintu etiškų asmeninių santykių principu, kuris užtikrinamas, be kita ko, kolegialumo ir padorumo bei konfidencialumo, pagarba žmogaus orumui ir autonomijai normomis. Kolegialumo ir padorumo normos vienas iš pažeidimų: „universiteto bendruomenės nario žeminimas, ypač naudojantis savo, kaip dėstytojo, mokslo darbuotojo ar administratoriaus, viršenybe“, konfidencialumo, pagarbos žmogaus orumui ir autonomijai vienas iš pažeidimų yra „konfidencialios privačios informacijos apie dėstytojus, studentus, ar darbuotojus, apie jų darbo užmokestį, akademinis įvertinimus ar nuobaudas, mokslo darbo rezultatus, karjeros ketinimus, asmeninius reikalus ir pan. paviešinimas ar viešas aptarimas“.

Atkreiptinas dėmesys į Vytauto Didžiojo universiteto akademinės etikos kodekso III skyrių, kuriame nustatyta, kad „Visi VDU bendruomenės nariai įsipareigoja patys nepažeisti šio Kodekso ir netoleruoti jo pažeidimų VDU, rūpintis, kad šis kodeksas būtų veiksnus, o jo pažeidimus šalinti moralinio poveikio priemonėmis: kritikuojuant, pasmerkiant atsiribojant, nutraukiant bendradarbiavimą. Atsižvelgiant į tai, minėti Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos dėstytojo L. D. teiginiai pareiškėjo atžvilgiu vertintini ir sietini su viena iš moralinio poveikio priemonių – kritika.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Vytauto Didžiojo universiteto akademinės etikos kodekse įtvirtintu etiškų asmeninių santykių principu, konstatuoti, kad Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos dėstytojas L. D., kritikuodamas studentą (pareiškėją), žemino studentą (pareiškėją), pavišino konfidencialią informaciją apie studento (pareiškėjo) akademinę veiklą, nėra pagrindo.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs pateiktą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 10 punktu,

n u s p r e n d ė:

pripažinti skundą nepagrįstu.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102, Vilnius) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo datos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė